

EWIDENCJA PARKU

CETYN

MIEJSCOWOŚĆ

TRZEBIELINO

GMINA

SŁUPSK

WOJEWÓDZTWO

ZAKŁAD
Ewidencjonowania Parków Zabytkowych
inż. Wojciech Wierzchowski
75-574 KOSZALIN
ul. Szymanowskiego 30a/3 tel. 273-62

TOM ( ) ILOŚĆ EGZ. ( )

BIURO
Badań i Dokumentacji Zabytków
76-200 SŁUPSK
ul. P. Findera 3

Nr inw. 577

2017

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Na imię 2017

W.ów. 2017 dep.
BIBLIOTEKA
Zarząd Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac. Ogrod.
Muzeum Narodowe w Warszawie

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zieleni towarzysząca Rodzaj: klasztorny, zamkowy, parku / ogrodu: pałacowy, dworski, miejski Czas powstania: schyłek XIX w. Forma stylowa: styl naturalistyczny Wielkość: 2,0 ha (w tym sad 1,0 ha)		Nazwa: CETYN Adres: gm Trzebielino Województwo: śląskie Użytkownicy: 1/ PGR Suchorze 2/ Zakład Rolny Poborów					
KRYTERIA		0	1	2	3	4	
		zły	mierny	dob.	b.dob.		
A	I. Wartości zabytkowe	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego					
		1. Ośie i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/	+				
		2. Układ dróg					
		3. Stopień przetrwania starodrzewia		+			
		4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu	+				
	II. Wartości krajobrazowe	5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury		+			
		Wartość układu przestrzennego					
		1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawastrzeń stylowych	+				
		2. Wartość historyczna układu /dawność/		+			
		3. Wartość obiektów architektury		+			
	III. Wartości historyczne	4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju	+				
		5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+			
		Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/					
		1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi		+			
		Wartości zabytkowe ogółem					6
B	I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne	Wartości przyrodnicze i ekologiczne					
		1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów		+			
		2. Drzewa o charakterze pomników przyrody		+			
		3. Intensywność zadrzewienia		+			
		4. Stan zdrowotny drzewostanu		+			
	II. Wartości ekologiczne	5. Znaczenie ekologiczne	+				
		Wartości przyrodnicze ogółem					4
		Ogólna ocena obiektu					10

Analizę sporządził:

Data:

31 X. 80

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych - podać na odwrocie karty!

Wniosek: o przeznaczenie w opiece WKP
 Obiekt należący do starego rodu Puttkammerów

Wnioski:

- 1) Nie ustala się granicy ochrony Konserwatorskiej z uwagi na niemal całkowite zatarte układ przestrzenny oraz niewielkie wartości zabudowy
  - 2) Zlikwidować na obszarze parku samowolnie powstałe drogi, gospodarnie lub drogi przepędu bydła.
-

Pałac ekлекtyczny - Zbudowany w 1880 r. przeznaczony do rozbiórki

Park

Zajmuje 1,0 hektarowy obszar przy dworze
Drzewa w dobrym stanie technicznym

tom

W C E T Y N I U

inż. Wojciech Wierzchowiecki
specjalista kształtowania terenów zielonych
75-574 KOSZALIN
ul. Szymanowskiego 30a/3 tel. 273-62

1. mgr Lubomira MADEJSKA

2.

Urząd Wojewódzki w Słupsku

Wydział Kultury i Sztuki

~~Wojewódzki Konserwator Zabytków~~

ROK OPRACOWANIA 1977

Poprawiono zgodnie z recenzją

z dnia

29. vi. 78.

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA
NINIEJSZEGO OPRACOWANIA

A R C H I W U M
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw.

Nr 11111, 2017

Nazwa parku - adres Park dworski - Cetyń, gm. Trzebielino
Autor ewidencji inż. Wojciech Wierzechowiecki Rok opracowania 1977
Czy ewidencja wykonana jest zgodnie z instrukcją tak
Czy jest kompletna kompletna

Analiza historyczna Dwór z 1880r. w przybliżeniu określa czas założenia parku. Podane kolejnych właścicieli z rodu Puttkamerów.

Wykorzystanie źródeł Wykaz źródeł należy uporządkować: 1/ ogólne 2/ zawierające informacje 3/ przebadane, ale bez informacji.

Analiza układu przestrzennego Niedokładna, wymaga poprawek i uzupełnień. W oparciu o wykonany plan omawia czytelne elementy układu wzgl. wymienia. Jaz jest tylko. Brak wzmianki dot. podwórza gospodarczego i dawnego wjazdu.

Inwentaryzacja roślin w/g obowiązującej nomenklatury polsko-lacińskiej wykaz drzew w sztukach. Wymieniono drzewa zasługujące na szczególną uwagę. Określono wiek drzew i stan zdrowotny.

Analiza stopnia zachowania Wykazano zachowane elementy założenia bez uwzględnienia podwórza gospodarczego /wjazd/. Stwierdzono, że park i sad pozostają w pierwotnych granicach.

Wnioski autorów ewidencji Ze względu na zatarły układ przestrzenny i niską wartość założenia nie wnioskuję się wpisanie do rejestru zabytków. Określono granice ochrony ekologicznej. Wnioskuję się uporządkowanie parku przy zachowaniu istniejących elementów, likwidację nowych dróg gospodarczych, przejazdów przez park i przepędów bydła.

Dokumentacja fotograficzna ostra i czytelna /wglądówki/ uwzględnia otoczenie dworu.

Ocena planu parku Plan parku wykonany w skali 1 : 1000 z podaniem skali liniowej 1 cm = 10 m. Sytuacja obiektu w terenie w skali 1 : 25000

Nie oznaczono dawnego wjazdu na teren parku /zapewne na osi dworu ?/ Brak wyjaśnienia cyfr oznaczających na planie gatunek drzew zasługujących na uwagę.

Ogólna ocena ewidencji Zebraany materiał niedokładnie opracowany, zbyt ogólnie.

Konkluzja: ewidencja wykonana jest poprawnie i może być przyjęta;

Ewidencja wymaga poprawek w części Analiza układu przestrzennego

Ewidencja nie może być przyjęta z powodu: _____

Miejscowość i data Szczecin, dn. 29.VI.1978r. Recenzent _____

/Lubomira Madejska/

- M.in. zrewidowania wymaga zdanie: "W części wsch., pld-wsch. i pld. .... skupiny drzew liściastych w wieku ok. 100 lat" - na planie oznaczono od południa masy drzewostanu młodego. W związku z tym wydaje się dokładniejsze określenie takie: W części wschodniej parku szerokim pasem wzdłuż granicy wsch. rosną skupiny drzew liściastych w wieku ok. 100 lat."
- Brak informacji n.t. wykorzystania dworu. W metryczce jedynie uwaga, że przeznaczony do rozbiórki.
- Czy widoczny na fot. 2 budynek gospod. w konstrukcji ryglowej nie jest obiektem zabytkowym ?

M E T R Y C Z K A   P A R K U   -   O G R O D U

pow. *bydowski*

1.	Adres:	Miejscowość /dzielnica, ulica, nr posesji/ CETYN		Gmina TREBIELINO	Województwo <i>pomorskie</i> ŚLĄSKIE
2.	Nazwa parku:	Aktualna wiejski		Dawna dworski	
3.	Rodzaj parku i stan jego zachowania	Park dworski. Układ przestrzenny i wyposażenie - zniszczone. Stan techniczny drzew - dobry			
4.	Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń	Schyłek XIX w. Styl naturalistyczny			Autor: nieznany
5.	Powierzchnia parku	Ogółem ha 2,0	w tym wód w ha w tym sad 1,0 ha	5a Istniejące budynki	O wartościach zabytkowych dwór /przeznaczony do rozbiórki/
6.	Nr i data rejestru parku-ogrodu	6a Opinia Komisji Konserwat.			Inne
7.	Użytkownicy parku	PGR Suchorze, Zakład Rolny Poborowo, Obiekt Cetyn			
8.	Istniejące dokumentacje /data i autor/	1/ Pomiar sytuacyjno-wysokościowy: częściowy w skali 1:1000 z 1965		2/ Inwentaryzacja zieleni: brak	
		3/ Studium historyczne: brak		4/ Założenia techniczno-ekonomiczne: brak	
		5/ Dokumentacje branżowe, techniczne i ekspertyzy: brak			
9.	Przeprowadzone remonty	Budynków nie przeprowadzano	Parku nie przeprowadzano	Metrykę sporządził: inż. W. Wierchowicki Data: wrzesień-październik 1977	

108,1 Δ

Zettin

105

105,1

Gut

zu Zettin

106,1

Poberow

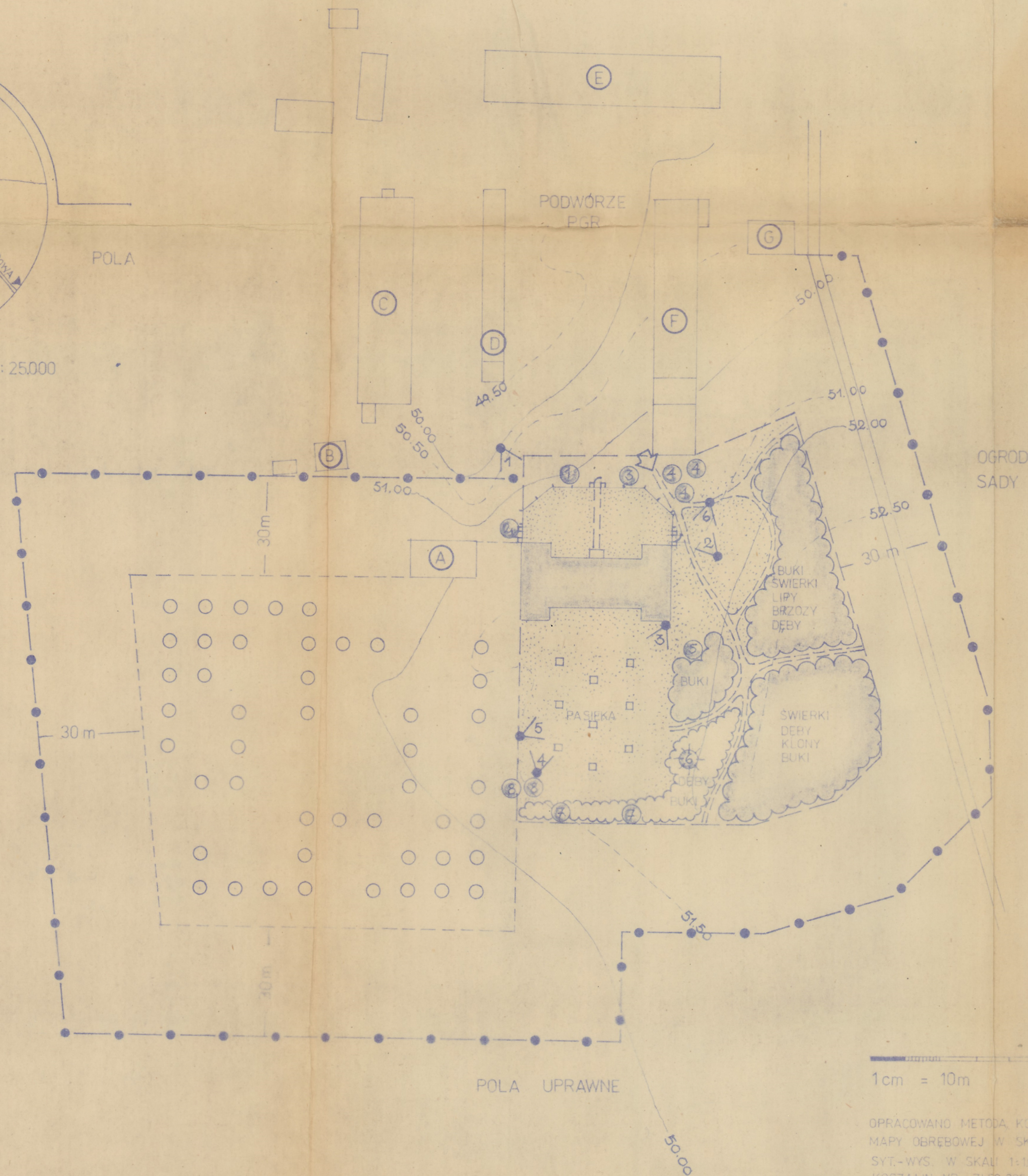
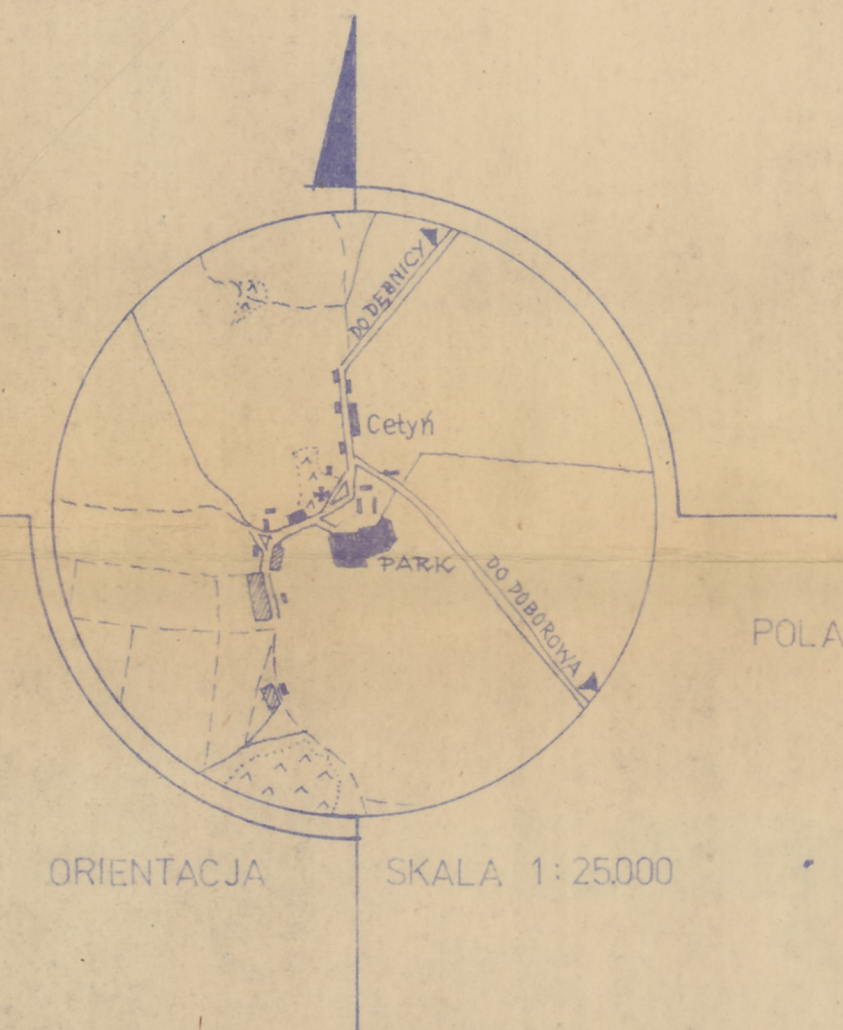
Raps-B.

100,7

PLAN SYTUACYJNY PARKU W CETYNIU

SKALA ~ 1:1000

OZNACZENIA

	AKTUALNA GRANICA PARKU
	PIERWOTNA GRANICA PARKU
	PAŁAC
	OGRODZENIE NIETRWAŁE
	FURTKI METALOWE
	AKTUALNE WEJŚCIE DO PARKU
	DROGI WSPÓŁCZESNE
	MASYWY STARODRZEWIA
	POJEDYŃCZE STARE DRZEWA LIŚCIASTE I IGLASTE
	MASYWY DRZEWOSTANU MŁODEGO
	STARY ZNISZCZONY SAD
	POWIERZCHNIE TRAWIASTE
	STANOWISKA FOTO
	GRANICA OCHRONY EKOLOGICZNEJ

- (A) BUD. ADMINISTRACYJNY
- (B) BUD. MIESZKALNY
- (C) STAJNIA - JAKÓWIZNY
- (D) WÓZOWNIA
- (E) OBORA
- (F) STODOŁA
- (G) STODOŁA

1 cm = 10 m

OPRACOWANO METODĄ KOMPILACYJNĄ, NA PODSTAWIE MAPY OBREBOWEJ W SKALI 1:25,000 ORAZ PODKŁADU SYT.-WYS. W SKALI 1:1000 WYK. PRZEZ B.P.B.W. KOSZALIN NR ZŁC.335/65/6

OPRACOWAŁ: inż. W. WIERZCHOWIECKI
WRZESIEŃ - PAŹDZIERNIK 1977r.

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244
Nr inw. 2017

I. KROTKA ANALIZA HISTORYCZNA

I.1. Ewolucja układu przestrzennego

Cetyni, to historyczna, stara siedziba rodu Puttkamerów. Kroniki podają, że już w 1380 r. osiadł tam Albert Puttkamer. Rezydencja przez wieki utrzymywała się w posiadaniu Puttkamerów. Ostatnimi jej właścicielami /od 1930 r./ byli Mikołaj i Ryszard v. Puttkamerowie. Pałac w Cetyniu o cechach eklektycznych został zbudowany w 1880 r. prawdopodobnie przez Agatona v. Puttkamera, który władał majątkiem w latach od 1852 do 1890. W tym czasie prawdopodobnie założono przy pałacu niewielki park w stylu naturalistycznym. Przypuszcza się, że zgodnie z panującą wówczas modą, park był bogato wyposażony w roślinność obcego pochodzenia. Obiekt był na wyłączny użytek b. rezydentów.

I.2. Dawne plany

W załączeniu do niniejszego opracowania przedkłada się powiększenie kserograficzne /skala 1:10 000/ z poniemieckiem mapy obrębowej /Mestischblatt w skali 1:25 000/. Starych fotografii nie odnaleziono.

I.3. Źródła do dziejów parku

Przy niniejszym opracowaniu przebadano następującą bibliografię:

- Ciołek G.: Zarys historii kompozycji ogrodowej w Polsce. Warszawa 1955.
- Czarnik A.: Szkice z dziejów Pomorza Zachodniego w latach 1939-1945. Koszalin 1975 /brak informacji/.
- Der Kreis Rummelsburg. Szczecin 1938.

- Dzieje Ziemi Miasteckiej. Poznań 1971 /brak informacji/
- Gasztold T.: Polacy na robotach przymusowych w rolnictwie Pomorza Zachodniego 1939-1945. Gdańsk 1971 /brak informacji/.
- Handbuch des Grundbesitzes im Deutschen Reiche /Provinz Pommern/. Berlin 1910.
- Katalog Zabytków Sztuki w Polsce - woj. koszalińskie, pow. miasteczki /maszynopis ze zbiorów WKZ 1960/ - brak informacji.
- Kownas S., Sienica A.: Parki, zabytkowe drzewa i rezerwaty wojew. koszalińskiego. Szczecin 1965.
- Majdecki L.: Historia ogrodów. Warszawa 1972.
- Niehammer s Landwirtschaftliche Güter-Adresbücher, Band I Pommern. Leipzig 1922, 1928, 1939.
- Roczniki Koszalińskie 1974, 1975, 1976 /brak informacji/
- Sieber Helmut: Schlösser und Herrensitze in Pommern Frankfurt a/M 1959 /brak informacji/.

Relacje ustnych nie uzyskano.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJACEGO

II.1. Układ przestrzenny

Park zajmuje niewielki 1,0-hektarowy obszar przy dworze. Przed frontem dworu znajduje się przestrzeń trawiasta ogrodzona prowizorycznie siatką, kiedyś pierwotnie podjazd. Poza dworem w kierunku południowym na dużej polanie trawiastej otoczonej od wschodu i południa drzewostanem liściastym rozstawiono ule z pszczołami. W części wschodniej, południowo-wschodniej i południowej /wzdłuż granicy/ rosną skupiny drzew liściastych w wieku około 100 lat.

W parku istnieją nieregularne ciągi utworzone współcześnie i użytkowane przez transport gospodarczy. Obok parku, w kierunku zachodnim i południowo-zachodnim znajduje się stary zniszczony sad o powierzchni 1,0 ha. Dwór nie jest ogrodzony, przeznaczony do rozbiórki, a wyposażenie jego uległo całkowitemu zniszczeniu.

II.2. Skrócona inwentaryzacja roślin

W parku rośnie około 130 szt drzew liściastych i iglastych w wieku około 100 lat. W zbiorze dendrologicznym występują następujące gatunki:

- buk pospolity / <i>Fagus silvatica</i> /	ca 50 szt
- lipa drobnolistna / <i>Tilia cordata</i> /	ca 10 szt
- brzoza brodawkowata / <i>Betula verrucosa</i> /	ca 10 szt
- dąb szypułkowy / <i>Quercus robur</i> /	ca 20 szt
- klon pospolity / <i>Acer platanoides</i> /	ca 20 szt
- świerk pospolity / <i>Picea excelsa</i> /	ca 20 szt

Z drzew dominujących na uwagę zasługują /od Nr 1 do nr 8 na planszy/:

1. Dąb szypułkowy o średnicy pnia w pierśnicy 0,8 m
2. Lipa drobnolistna.
3. Kasztanowiec biały /*Aesculus hippocastanum*/.
4. 3 klony pospolite
5. Buk pospolity o średnicy pnia w pierśnicy 1,0 m
6. Sosna wójmutka /*Pinus strobus*/.
7. 2 buki pospolite
8. 2 lipy drobnolistne o średnicy pni w pierśnicy 0,8 m.

W podszycie oprócz samosiewów występuje bez czarny.

Drzewa są w dobrym stanie technicznym.

II.3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Do obecnych czasów przetrwały jedynie takie elementy jak: obrysy masywów starodrzewiu, polana na zapleczu dworu oraz obrys starego sadu. Wszystkie inne elementy uległy zatarciu lub zniszczeniu. Część parkowa oraz sad znajdują się obecnie w swoich pierwotnych granicach. Po drugiej wojnie nie wzniesiono ani nie rozebrano żadnych budynków. W drzewostanie ubył prawdopodobnie kolekcja drzew obcego pochodzenia.

II.4. Rola obiektu w krajobrazie

a/ zurbanizowany

Nie ma znaczenia

b/ naturalnym

Drzewostan parku w Cetyniu ma niewielkie znaczenie topograficzne i plastyczne w krajobrazie wsi.

III. WNIOSKI DOTYCZĄCE

III.1. Granicy ochrony konserwatorskiej

a/ ochrony układu parku

Z uwagi na niemal całkowicie zatarty układ przestrzenny oraz niewielkie wartości zabytkowe - nie ustala się.

b/ ochrony ekologicznej

Wokół granic parku i sadu ustala się pas szerokości 30 m. W obszarze tym, łącznie z obszarem parku i sadu należy wprowadzić zakaz wycinania drzew /z wyjątkiem spróchniałych i wyeksploatowanych drzew owocowych/, instalować

wania urządzeń i obiektów zanieczyszczających glebę i atmosferę lub mających wpływ na zmianę istniejących stosunków wodnych /zwłaszcza roboty drenarskie/.

c/ ochrony kompozycji widokowej

Nie ustala się.

III.2. Zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania

Należy zlikwidować na obszarze parku samorzutnie powstałe drogi gospodarcze oraz wprowadzić całkowity zakaz przejazdu gospodarczego lub przepędu bydła.

III.3. Zakresu renowacji

Przy rekonstruowaniu parku należy zachować trzy podstawowe, istniejące funkcje przestrzenne:

- drzewostan,
- łąkę od strony elewacji ogrodowej dworu,
- sad /założyć od nowa na dotychczasowym obszarze/.

Opracował:

inż. W. Wierzchowiecki

POT NR 1. CETYŃ - park
Widok pałacu

FOR MR. D. CHAIN - park
view on podwórzo

FOF NR 3, CETIN - park
Pasieka na zaplecosu pakacu

702 BR 4, CENYK - park
Południowa elewacja pałacu

FOT NR 9. CERNY - park
Naoyw starodrewniu okalajacy zapalacowa
przeznaczony trawiaasta

FOT NR 6. CEFYN - park

Starodrzew na wschód od pałacu